

Typy formulací výukových cílů ve vzdělávacích programech vytvářených učiteli odborných škol

Richard Veleta
Národní ústav odborného vzdělávání

konference TTnetu ČR
Co je nového v oblasti didaktik odborného výcviku a odborných předmětů
Kostelec nad Černými lesy, 14. – 15. 10. 2009

základní informace o sondě

V rámci výzkumné sondy jsou průběžně identifikovány typy formulací výsledků výuky (výukových cílů) ve vzdělávacích programech pro dospělé vytvářených učiteli odborných škol

ÚČEL:

- **analyzovat obtíže učitelů při formulacích výukových cílů**
- **> inovovat metodiku tvorby vzdělávacích programů**

vzorek probíhající sondy

**Jsou průběžně analyzovány první verze
vzdělávacích programů vytvářených v
projektu UNIV 1 (NÚOV, 2005 – 2008)**

Proč první verze?

**Tyto první verze obsahují do značné míry
spontánní a autentické formulace
výukových cílů a pokusy o formulace
výukových cílů.**

pozn.: situace tvůrců analyzovaných vzdělávacích programů

- Šlo většinou o učitele odborných předmětů a učitele odborného výcviku, kteří se s problematikou pedagogického projektování setkali v různé míře při přípravě na povolání učitele (např. DPS).
- Všichni absolvovali seminář „Tvorba modulových vzdělávacích programů pro dospělé“ v rámci projektu UNIV
- Mnozí v té době získávali první přímé zkušenosti s tvorbou ŠVP.

Vlastnosti výsledků výuky / výukových cílů

Příprava v semináři i následné konzultace metodiků projektu UNIV směřovaly k tomu, aby autoři byli schopni formulovat výukové cíle s těmito vlastnostmi:

- **konzistentnost** (podřízenost nižších cílů cílům vyšším)
- **komplexnost** (cíle v oblasti vědomostí, dovedností, postojů, návyků)
- **kontrolovatelnost**
- **přiměřenost** vzdělávacím potřebám uchazečů

Pracovní typologie formulací výsledků výuky v rámci sondy (I.)

1. Typy formulací výsledků výuky vyjádřené v přítomném čase

- typ formulací s tzv. **aktivními slovesy**
- typ „**ovládá + předmět**“, resp. „**zvládá + předmět**“
- typ „**umí + infinitiv**“
- typ „**umí + předmět**“
- typ „**je schopen + předmět**“
- typ „**je schopen + infinitiv**“
- typ „**využívá poznatky, znalosti...**“
- typ „**dovede pracovat s (předmět)**“ resp. „**je schopen pracovat s...**“
- typ „**dbá na + předmět**“; „**dbá + předmět**“
- typ „**je odborně připraven na**“
- typ „**je + pasivum**“
- typ „**zná + předmět**“
- typ „**orientuje se v ...(předmět)**“
- typ „**chápe + předmět**“
- typ „**uvědomuje si + předmět**“
- typy **smíšených formulací vyjádřené v přítomném čase**
- typ „**orientuje se ve zvládání...**“ ☺

Pracovní typologie formulací výsledků výuky v rámci sondy (II.)

2. Typy formulací výsledků výuky vyjádřené v budoucím čase

- typ „osvojí si + předmět“
- typ „naučí se + infinitiv“
- typ „naučí se + předmět“
- typ „porozumí + předmět“
- typ „seznámí se s (předmět)“
- typ „pochopí + předmět“
- typ „získá + předmět“
- typ „dokáže + infinitiv“
- typ „zvládne + předmět“

3. Typy formulací se smíšením mluvnických vazeb

4. Kuriozity

ad 1) typy formulací výsledků výuky vyjádřené v čase přítomném

typ formulací s tzv. aktivními slovesy

„s ohledem na situaci volí použití úklidového postupu a úklidových prostředků“ (VP „Služby v lázeňství a hotelnictví“)

podtyp „umí + infinitiv aktivního slovesa“, resp. „je schopen / dokáže + infinitiv aktivního slovesa“

„dokáže správně uskladňovat a připravovat suroviny a polotovary pro výrobu jídel“

typ „ovládá + předmět“, resp. „zvládá + předmět“

„ovládá základní odbornou terminologii a vybrané jazykové prostředky“

typ „umí + infinitiv“

„umí sestavit žádost a životopis, napsat jednoduchý oficiální dopis“

typ „umí + předmět“

„umí základy obsluhy jak v pohostinství, tak v ubytovacích zařízeních“

ad 1) typy formulací výsledků výuky vyjádřené v čase přítomném (II.)

typ „**je schopen + infinitiv**“

„je schopen rozumět odborné cizojazyčné dokumentaci“

typ „**je schopen + předmět**“

„je schopen základní cizojazyčné komunikace v nemocničním provozu“

typ „**využívá poznatky, znalosti...**“

„využívá při práci poznatky z psychologie“

typ „**dovede pracovat s (předmět)**“ resp. „**je schopen pracovat s...**“

„je schopen pracovat s různými zdroji informací“

ad 1) typy formulací výsledků výuky vyjádřené v čase přítomném (III.)

typ „dbá na + předmět“; „dbá + předmět“
„dbá na bezpečnost klienta i svoji“

typ „je + pasivum“
„je motivován k hledání zaměstnání“

podtyp „je odborně připraven na“
„je odborně připraven na založení a vedení malé (popř. střední) firmy“

typ „zná + předmět“
„zná podstatu účetnictví“

ad 1) typy formulací výsledků výuky vyjádřené v čase přítomném (IV.)

typ „orientuje se v ...(předmět)“

„orientuje se v základních otázkách pracovněprávních vztahů“

typ „chápe + předmět“

„chápe principy procesního řízení podnikových činností“

typ „uvědomuje si + předmět“

„uvědomuje si význam estetického prostředí pro svého klienta“

ad 1) typy formulací výsledků výuky vyjádřené v čase přítomném (V.)

typy **smíšených formulací vyjádřené v přítomném čase**

„zná a dodržuje principy správné masáže a zná komplikované děje odehrávající se v organismu člověka po dobu masáže a po masáži“

.....

typ **„orientuje se ve zvládnání...“** 😊

„zná základní dovednosti při navrhování materiálu pro klempířské práce“

„zvládá úklidové práce s ohledem na znalosti o jejich významu, postupy a použití správných materiálů a prostředků“

ad 2) typy formulací výsledků výuky vyjádřené v čase budoucím

typ „osvojí si + předmět“

„osvojí si poznatky o příčinách, příznacích, komplikacích jednotlivých typů zranění a způsobu ošetřování“

- typ „naučí se + infinitiv“
- typ „naučí se + předmět“
- typ „porozumí + předmět“
- typ „seznámí se s (předmět)“
- typ „pochopí + předmět“
- typ „získá + předmět“
- typ „dokáže + infinitiv“
- typ „zvládne + předmět“

Více v příspěvku ve sborníku z konference.

3. Typy formulací se smíšením mluvnických a logických vazeb

„dokáže popsat, zaznamenat a předat důležité informace o vzniklé události, při které poskytoval první pomoc“

„zná a dodržuje hygienické normy a návyky při práci v kuchyni a s potravinami“

4. Kuriozity

„Absolvent modulu je schopen sdělit základní fráze v cizím jazyce“

„Účastník získá denní režim, kde práce je jeho pevnou součástí.“

„Absolvent je schopen získat přehled o kancelářských činnostech.“

„Absolvent se bude umět orientovat ve vyplňování formulářů.“

PŘETRVÁVAJÍCÍ PROBLÉMY

- *Nekonkrétnost, neměřitelnost výsledků výuky*
- *Výukové cíle nevytvářejí hierarchický systém*
- *Časté prohřešky v oblasti gramatiky a logiky jazyka.*
- *Téměř se nevyskytují cíle v oblasti postojů a hodnotových orientací.*
- *+ další*

OTÁZKA K DISKUSI

Jak inovovat metodickou přípravu v oblasti pedagogického projektování, aby se učitelé naučili správně formulovat cíle výuky?

Více v příspěvku ve sborníku.

Děkuji za pozornost

richard.veleta@nuov.cz

14. - 15. října 2009

Kostelec nad Černými lesy

18